

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS-PRIS (1844)

De prijs van het blad is 1/2 guldens per week.

De prijs van het blad is 1/2 guldens per week.

De drukpers is vrij. In eene konstitutionnele wereld behoort zij vrij te zijn. Zonder die vrijheid hebben de konstitutionnele beginselen geen waarborg.

Die vrijheid mag evenwel niet ontfaan in losbandigheid. Daarom behoort de regering te waken, dat aan de noodzakelijke vrijheid geen misbruik worde gemaakt.

Dat misbruik kan tweederlei zijn. Men kan de palen der vrijheid te buiten gaan met in het bijzonder, leven van individus te treden, of tegen openbare personen en tegen de regering in de beoordeeling hunner daden als dusdanig.

Het eerste misbruik is radikaal vitieus. Het bijzonder leven is heilig. En niemand is gerechtigd of kan geroepen zijn, om hetzelfde prijs te geven aan de publiekheid. De regering behoort derhalve te zorgen, dat de wetsbepalingen, welke daartegen bestaan, behoorlijk en stiptelijk worden onderhouden.

Het tweede misbruik is van eenen geheel anderen aard. Daar de vrijheid der pers in het beoordeelen van personen en zaken, in zoo verre die in betrekking staan tot de aan gelegenheden des lands, eene volstrekte noodzakelijkheid is, zonder welke eene konstitutionnele regering niet mogelijk kan zijn, zoo behoort de regering ook meer duchtigheid in acht te nemen, in het te keer gaan der mogelijke misbruiken.

Eene regering moet niet veroorloven, dat een publiek ministerie een politiek proces aanvangt, zonder alvorens door den minister van justitie de regering geraadpleegd te hebben. Want daarin is meer gevaar gelegen, spoer de regering dan men zich voorstelt.

Van een publicist kan de instellingen des lands vijandig zijn en regstreeks of middellijk een revolutie beoogen. Zulk schrijven is hoogst misdadig. En toch zal het niet altijd genaderen hetzelfde gerechtelijk te vervolgen. Er is niets dat de revolutie van België meer verhaast heeft, dan het beruchte proces tegen de POTTER.

De regering moet daarom evenwel nist altijd strafloos oproer laten prediken, maar zij moet wel overwegen, of het, in het een

of ander bijzonder geval, niet inderdaad varijde in de zaak uitwijpend voorbij laten gaan, dan wel door eene proceduren gelegenheid te geven, dat de passien hoe langer zoo meer worden opgewonden.

Dan zulk misdadig schrijven bestaat en gelijk in ons land op dit oogenblik niet. Er bestaat strijd tegen de regering. Maar het is een strijd, die geene kwade bedoelingen verrad. Hij moge nu en dan warm zijn, naar gelang der voorwerpen, welke de omstandigheden op het terrein der openbare discussie hebben gebracht. Wij weten niet, dat zich een blad ooit zelfs van verre hebbe schuldig gemaakt aan eene misdaad, gelijk aan die, welke wij zoo even aanduiden.

Maar ook in den strijd, waarin liefde voor vorst en vaderland voorziet, kan men de palen overschrijden, welke de wet gesteld heeft. Men kan zich in dien strijd opwinden, door blinde ijer gedreven, wapenen bezigen, welke de wet en de zedelijkheid verbieden; dat is, een stelsel van voortdurende luster tegen zijne bestrijders aanwenden. Dezulken behoort eene gerechtelijke vervolging uit hunnen blinde ijer, als uit den slaap op te wekken, opdat zij zich zelven en anderen leeren eerbiedigen.

Doeh ook wij weten niet, dat er onder de nederditsche bladen van Nederland een gevonden wordt, dat niet zulken geest bezielde, aan zulke vervolging gelegenheid heeft gegeven.

Alleen kan aan een of ander blad, in het vuur der discussie nu en dan misschien eene uitdrukking outvallen zijn, of ingeontvallen, welke meer onvoorzigtig dan kwaadwillig, een te veel gelegenheid tot vervolging verschaft. Daartegen eene procedure aan te vangen, is nooit raadzaam, en wij poemen het beroepelijk, verderfelijk, omdat het vrijheid doodend is.

De mensch is zoo geschapen, dat ook de voorzigtigste niet altijd in het vuur der improvisatie een onvoorzigtig woord zal weten te vermijden. Dit van de periodieke pers schrijft, en warmte in zijn bloed gevoelt, zal onvermijdelijk nu en dan een scherp woord bezigen, dat hij later zelf niet altijd gbedkeuren. Daarboven is een misbruik verheven. De heer VAN HALL, van de justitie en finantien was. In de verdediging

der wet, waarbij de toekomst van Nederland kon afhankelijk, waarbij de konstitutionnele troon van Nederland in gevaar werd gebracht, in eene zaak, dus van het allerhoogste gewigt, waarin alle kleine passien moesten zwijgen, om zich geheel boven dezelven te plaatsen, en als staatsman niet dan het gewigt der aankomende zaak te zien; bij zulke gelegenheid heeft zich de heer VAN HALL niet weten in acht te nemen, en zich verlaagd tot personnaliteiten, welke wel niet strafbaar waren volgens de letter der wet, maar niet ver waren beneden het karakter, wij zeggen niet van een minister, maar van ieder fatsoenlijk mensch.

Wanneer nu aan eenig blad eene onvoorzigtige uitdrukking outvallen mogt, welke naar de letter der wet misschien strafbaar zijn kan, moet eene regering die vervolgen? Wij zeggen volmondig neen. Zij heeft er het recht toe, wel is waar, maar zij is niet altijd verplicht, van haar recht gebruik te maken. Een in dusdanig geval zou zij haar recht abtzeer ten onbegrijpelijk bezigen, omdat zij eene straf zoude probeeren welke op zich zelve niet strafwaardig is, en een ander resultaat kan hebben dan de vrijheid der pers slagen toe te brengen.

Wij hebben in de regering de strekking ontmoet om door ongerijnde vervolgingen, die vrijheid in den weg te staan. Het is daarin dat wij ons vereenigen met het artikel van de *Vlissingche Courant*, dat wij onder het menzelwerk aanbevelen opnemen.

Wij hebben deze verklaring door eenige algemeene aanmerkingen willen doen voorafgaan, om te laten zien, dat men onze beginselen daaromtrent zoude kennen, en ten andere om de regering een les te geven, wadijk zij groote behoefte heeft, dewijt zij de eerste grondregels eener wijze staatskennis, het hoofd niet, of niet kent. Het is niet minder berispelijk dan het andere, te hopen, dat de regering in de oproepingen van de *Vlissingche Courant* gelegenheid zal vinden om de oogent te openen, en te keeren van eenomweg welke zij niet had moeten inslaan.

De heer VAN HALL, van de justitie en finantien was. In de verdediging

... en tot ellendige bezoldigden der rege-
... zal het volk zich tot onderhoud
... van zijn vaderland en van zijn priesters, onder
... van welken laten vermetten, want er eenige man-
... , wier fortuin zoo onmeteljk als geprovisieerd
... is, zich trotsch op het bezit der aan spotprezen
... gekonste eigendommen der geestelijkheid beroemen,
... met de openbare ligtgeloofigheid den spot
... Zijn dit de schitterende beloften, van het
... der mindere klasse te zullen verbeteren, wan-
... neer men al de hulpbronnen der openbare liefda-
... digheid, al de gestichten van opvoeding, van vroomheid
... en troost welke het christendom, tot verligting der
... misshandeld, over ons land heeft verspreid, aan de
... onbeschaamde roofocht van eenige ellendigen prijs
... geeft.

... heeft duizendmaal herhaald, en wij hopen
... het, dat gij even groot zult wezen als uwe voor-
... gänger, *Rebella de Kabbijke*. Indien gij al geene
... nieuwe wereld aan uwen scepter te onderwerpen
... hebt, zoo hebt gij daarentegen eene bedroefde na-
... tie te troosten en te verligten; indien gij de vijanden
... van het geloof niet van ons grondgebied hebt te
... verjagen, zoo hebt gij toch de verborgen vijanden
... van God, van het vaderland en van U. M. te be-
... strijden. Indien er een nieuw tijperk voor de on-
... gelukkige kerk van Spanja moet aanbreken, indien
... de hoop, welke men ons heeft gegeven geene nieuwe
... teleurstelling is; indien men de betrekkingen met
... den algemeenen vader der geloovigen weder wil
... aanknoopen; indien de wrange lessen van het ver-
... ledene niet verloren zijn; indien het oogenblik van
... rechtvaardigheid en van bescherming der eerbied-
... waardigste en behoeftigste klasse eindelijk daar is,
... begeh, dan, mevrouw, dat de verkoop van de goe-
... deren der geestelijkheid gestaakt worde.

... ene officieele depeche uit Valencia houdt
... dat hier in Spanja afdank den 25 mei in goeden
... verstand aangekomen, neg met gestarif ontvange
... zijn.

... De dagbladen van Lissabon van den 23 mei
... maken, van de dier dagen, aangekondigde be-
... doering van ministerie geen gewag.

PORTUGAL

... Volgens berichten uit Portugal ondervond men
... daar steeds de nadeelige gevolgen van de buit-
... gewone toegewendheid, die bij het besluiten van
... de kapitulatie van Almeida, aan de hoofdeiders
... van den opstand, aldaar is betoond. Een huizer
... Joao Estevás, was in 't geheim in die hoofdstad
... gekomen; en op het punt om zijnen arbeid aan
... het tegen de regering vijandig blad, dat hij vroe-
... ger schreef te hervatten. Men twyfelde er geen
... oogenblik aan, dat zelfs het hoofd van den opstand
... Bomfim, verlang, of ten minste zoodra de kortes
... weder bijeen zouden zijn, te Lissabon de regering
... weder zou komen trotsaeren.

... De Engelsen werd de Engelschman Tozer, die
... heerscht is van door omkoopng soldaten tot
... het oogenblik van den opstand van Almeida te
... hebben willen verleiden, nog altijd te Lissabon
... gevangen; en had zelfs het regtsgeding
... tegen hem nog genomen was genomen. De Ph-
... gelosen noemen dit eene schandelijke overtredding
... van de Portugeesche wetten en tevens van de
... tusschen Portugal en Groot-Brittannië bestaande
... verdrag, dat zoodra zelfs in Turkije
... kunnen worden.

FRANKRIJK

... Sedert twee dagen merkt men eene buitengewone
... beweging op aan het ministerie van buitenlandsche
... zaken. De heer Guizot heeft haar gezant te
... Londen onderscheffende kousers met depectes af-
... gezonden, en hij heeft de algemeene vergadering
... hebben gewijde, die in Algérie en
... Marokko ontvingen. De maarschalk Bugeaud heeft
... op den 1200 der Kabailen van den regter-

... oever der rivier Qued-Sebau, gelagert hebben,
... vijf dagen (1200), eene moeijelijke doch luisterrijke
... overwinning behaald, op de bewoners van den
... linker oever van dien stroom. De Kabailen hebben
... 3 à 400 duizend dooden op het slagveld gelaten;
... het getal dromer gekwetsen is nog veel aanzien-
... lijk. Het verlies der Franschen is nog niet met
... zekerheid bekend, doch wordt op 25 à 30 duizend
... en ongeveer honderd gekwetsen geschat.

... Deze overwinning heeft de onderwerping van
... al de stammen uit de omstreken van Dellje ten
... gevolge gehad.

... Ook de hertog van Aumale zet zijne expeditie
... in de gebergten van Ouled-Sultan met geluk voort.

... De keizer van Marokko predikt den heiligen
... oorlog tegen Frankrijk. De tusschenkomst van dit
... laatste land, in de geschillen van Spanje en Ma-
... rokko, strekt zijne Barbarische majesteit tot voor-
... wendael. Hij rekt, vooral op de ondersteuning
... van Abd-el-Kader, die sedert enige maanden ver-
... bazende oorlogs-voorbereidelen maakt.

... Aan zulk eene dwaasheid, valt het ons, zelfs van
... de zijde van den keizer van Marokko, moeijelijk
... te gelooven.

... Volgens de verzekering van den *Constitutionnel*,
... heeft de heer Villemain, na vele parzelen besluten,
... het onlangs door de pairs goedgekeurde ontwerp
... op het middelbaar onderwijs, bij de kamer der
... afgevaardigden in behandeling te brengen. De
... aanbidding van het ontwerp moet dingsdag 11
... geschied zijn.

... Als eene proef van hevige oppositie en oppo-
... sitionne taal, laten wij hier de lijkrede volgen,
... door den heer Garnier-Pagès, lid van de kamer
... der afgevaardigden, in het graf van den heer La-
... fitte uitgesproken.

... Ook zij die in July met u strepen, wier be-
... goocheling thans geweken is, die tot in het diepte
... van hun hart gewond, doch niet moedelooz zijn,
... roepen u hun laatst vaarwel toe. De weinigen die
... u overleefd hebben, scharen zich rondom uw graf
... en komen daar de noodlottige gevolgen, die uwe
... oedele en vertrouwvolle ziel niet kon voorzien, be-
... weenen. O, gewis wij, deseen de bitterheid van
... uw berouw en het grievende liden uwer laatste
... jaren, wij die onder hetzelfde berouw en het-
... zelfde liden zuchten. Er is een dag geweest dat
... gij door de rampen van uw vaderland verbijzeld,
... vermoend hebt God en den menschen vergeving te
... moeten vragen. Op het oogenblik dat ik spreek
... zijt gij voor God verschenen, en God heeft u ver-
... geven. Want oedewaking eener groots ziel, die het
... kwaad niet kan voorwerpen van nimmer eene mis-
... daad. En hebben zij u overigens eene onvoorzig-
... tige daad van hunne verheffing, niet door de af-
... hartigste vervolgingen door de schandelijke in-
... teringen doen boeten.

... Neen, La fitte! Gij waart de schuldige niet;
... de schuldigen zijn wij, die de heiligheid van den
... eed miskennende, de beloften van uw tegen-
... hebben, zij die het volk dat hen had met
... de voeten hebben getreden; zij die in den naam
... der groote principes van vrijheid en het toppunt
... van de verbeelding, die beginselen terstond, en hen
... verzaakt. Eeuwige schande over hen! Schande over
... hen die (waer) afkonst vengaten, en de heiligste
... verbindtigheden geschonden hebben! De gerechtigheid
... van God even als de gerechtigheid des volks laat
... zich soms lang wachten, maar er zal een dag ko-
... men; dat zij hen zal verpletteren.

... O! wanneer wij deze vurige menigte, met stil-
... len vernooed rondom uw graf gesehaard zien, kun-
... nen wij veilig zeggen dat het volk niet ondank-
... baar is. Neen! heen is de ondankbaarheid zetelt
... elders.

BELGIË

... Het Madrilsche bankiershuis Salamanca (dat tij-
... dens het ministerie van den Heer Gonzalez Bravo
... groote zaken in de Spaansche fondsen heeft ge-
... oefft een verzoekschrift in den voorzitter van de
... regeringsraad te Brussel, ingediend
... tot het oeffnen der magtiging om den verlat-

... wondelijken mitgever van het Brusselsche blad
... *l'Observateur* te wogen dagvaarden voor de be-
... taling eener som van 30,000 franken, als vergoe-
... ding der schade, aan het bankiershuis berokkend
... door Spaansche aantijgingen, die in eene bijzondere
... korrespondentie van dat blad uit Madrid voor zijn
... gekonden. De advokaat Vervoort is, zoo men zegt
... met het vervolgen dezer zaak voor het bankiers-
... huis belast. Wij zullen onze lezers onderrigt hou-
... den omtrent den loop van dit regtsgeding, hetwelk
... een vraagstuk van regt betreft, waarbij alle dag-
... bladen zonder onderscheid belang hebben.

(*Indépendance*).

... Het Brusselsche blad *Vlaemsch België* deelt
... in zijn nummer van 3 Junij het volgende omtrent
... de nieuwe Belgische kolonie in Guatemala mede.
... Volgens tijdingen over twee drie dagen van Santo
... Thomas ontvangen, was het vaartuig *Emma*, dat om-
... trent honderd en dertig personen aan boord had
... aldaar aangekomen. Het schepsvolk en de uitge-
... wekenen waren in goede gezondheid. De toestand
... der kolonie was bij voortdurend voldoende.

... Onao gezegd, bij het hoof van koning graaf
... d'Oultremont, heeft als zoodanig zijn afscheid ge-
... noemen.

NEDERLAND

... BREDA, 3 junij. De kadetten van het vierde
... studiejaar der Koninklijke Militaire akademie, die
... het officiers examen voor de koloniasse van in-
... spektie, naar de Oostindische walven waartoe zij
... behooren, afgelegd betrekken lieden morgen, ge-
... zamenlijk met de kadetten van het derde studiejaar
... het gewoon jaarlijkse oefeningekamp op de Oos-
... terhoutsche heide nabij Breda stad, om aldaar tot
... den 15 junij aanstaande praktische oefeningen te
... houden. (*Bred. O.*)

... Door de Nederlandsche handel-maatschappij
... zijn bevracht de navolgende schepen, als voor:

- Rotterdam, de schepen *Maas*, J. van Waning,
- Jacatra*, D. Yankevisser, 3 *Marias*, A. Plokker,
- Nerlands Koningin*, A. J. Boone, *Ambonia*, J.
- Lourens, *Samarang*, D. Steur en *Jahann Jacob*,
- L. van Geelkerken,
- Amsterdam, de schepen *Zeeland*, Noord, *Prins*,
- Frederik*, *Goede Verwachting*, *Leijstra*,
- Rabenhaupt*, de Jong, *Martina*, *Willelmus*,
- gonda*, Sara Clasinga, Loeteliet, *Willelmus*,
- Dordrecht en *Petrus*, Stokliet,
- Dordrecht, het schip *Anno*, P. Eblis, van
- Rotterdam, het schip *Manjurinus*, 1868.

Mengelwerk

VERVOLGING EN VERGOEDING.

... De vrijheid is in gevaar. Het laatste overblijfsel
... van vrijheid, het eenige, wat de Nederlander nog
... onderscheid van het lastgedierte, de vrijheid van
... schrijven en spreken is in gevaar. — Het gezag
... heeft zijn regel gehecht aan een stelset van bevoe-
... geling, een natuurlijk, maar niet minder verschaak-
... kelijk gevolg der aangewende middelen tot behoe-
... den.

... De tweeslachtige wet van 1848, die de
... onzedelijk. De leening van het geld, dat dan
... de belasting het zoude zijn geweest. Onvoorzelen,
... zwakken, misleiden hebben vijftien miljoen
... in de schatkist geworpen, niet onverstand, vrees en
... dwaling, om voor korten tijd het behoud en deszelfs
... dienaren staande te houden, en door beurskun-
... sten en andere middelen de vermindering van renten te
... bewerkstelligen, en de eerste vermindering van lasten
... niet tot de verordering van eene voortdurende welvaart
... der natie.

... De sterken van geest en van ziel, die in de
... leening zagen het behoud, in de inschrijving van
... heid in den geheelen handel eene schandelijke
... gelijkheid van allen voor de wet en der vermindering
... van allen zwaar gelijkelijk naar vermindering van lasten
... van den staat te dragen, zochten wet onder hun
... bevoegd, maar dragen niet in de kosten. In
... schuld van hetzelfde aangevallene.

... De sterken achten zich door de wet bedreigd en
... het slagtoffer der anderen. — Deren daarentegen
... wisten aan de eerste vermindering van het behoud.
... De wet heeft een strijperk van geldelijk belang en
... staatkundige inzichten geopend en het land in twee
... partijen verdeeld, die het slechts daarin verschillen,
... dat de tweeslachtige wet was een werk van onre-
... chtigheid, eene brim van burgerwist, eene voedster
... van wrevel en haat.
... Het gezag, onvernogend om de stem der waar-
... heid te wederleggen, tracht de wet te storten.

